

นโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจฐานราก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เ็นบุ ชื่อสุวรรณ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

ประธานคณะกรรมการพิจารณาติดตาม
และประเมินผล กรอบการวิจัย

“พื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อจัดความยากจน
และสร้างโอกาสทางสังคม”

และกรอบการวิจัย “การวิจัยและนวัตกรรม
เพื่อยกระดับแพลตฟอร์มเชิงจัดความยากจน
แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด”

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา
ระดับพื้นที่ (uwn.)

ยกระดับ
คุณภาพชีวิต

สร้างโอกาส
ทางสังคม

ขับเคลื่อน
เศรษฐกิจฐานราก

สู่การพัฒนา
ที่ยั่งยืน

วันนี้ ผมมีโอกาสพูดเกี่ยวกับที่มาของนโยบายรัฐบาล
เรื่อง “เศรษฐกิจฐานราก” ซึ่งผมมีส่วนในการจัดทำแผน
ปฏิรูปประเทศ แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส
และความเสมอภาคของสังคม ในฐานะกรรมการสภาพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เรายึดมั่น ไม่ว่าจะเป็น
ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาประเทศ
“เศรษฐกิจฐานราก” ถือเป็นอันดับแรก ที่ต้องทำให้ดีขึ้นให้ได้

“

“เศรษฐกิจฐานราก” เป็นอันดับแรก
ที่ต้องทำให้ดีขึ้นให้ได้
เพราะ “เศรษฐกิจฐานราก” คือ
ท้องถิ่น ชุมชน คนรากหญ้า

”

จัดทำโดย

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (uwn.)

กรกฎาคม 2567

นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน¹

เอ็นนู ชีอสุวรรณ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ประธานคณะกรรมการพิจารณาติดตาม และประเมินผล กรอบการวิจัย
“พื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม”
และกรอบการวิจัย “การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับแพลตฟอร์มขจัดความยากจน
แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด
หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

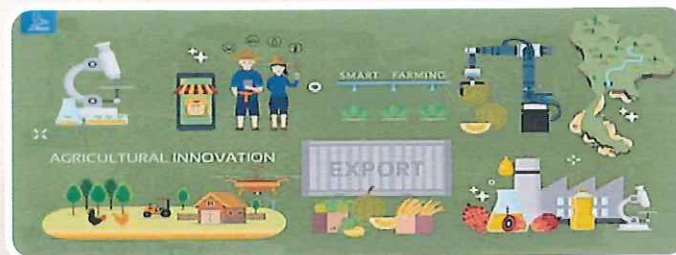
วันนี้ ผมมีโอกาสพูดเกี่ยวกับที่มาของนโยบายรัฐบาล เรื่อง “เศรษฐกิจฐานราก” ซึ่งผมมีส่วนในการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศ แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคของสังคม ในฐานะกรรมการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เรายึดมั่น ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาประเทศ “เศรษฐกิจฐานราก” ถือเป็นอันดับแรก ที่ต้องทำให้ดีขึ้นให้ได้ เพราะ “เศรษฐกิจฐานราก” คือ ท้องถิ่น ชุมชน คนรากหญ้าบนความเชื่อว่า ไม่มีประเทศไหนจะสำเร็จได้ถ้าฐานรากไม่เข้มแข็ง เปรียบเสมือนปลุกบ้าน ถ้าเสาเข็มไม่ดี ด้านล่างไม่ดี ต่อเติมขึ้นไปชั้นล่างก็จะยุบพังลงมา

“เศรษฐกิจฐานราก” เป็นอันดับแรก ที่ต้องทำให้ดีขึ้นให้ได้
เพราะ “เศรษฐกิจฐานราก” คือ ท้องถิ่น ชุมชน คนรากหญ้า

อาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพหลักของประเทศไทย ไม่อยากให้เกษตรกรทำเกษตรแบบเดิม คือ ปลุกข้าวก็ขายแต่ข้าวเปลือก ขาดทุนอยู่เรื่อย ๆ เพราะปลูกแล้ว ต้องเอาไปให้โรงสีเป็นคนแปรรูปให้เป็นข้าวสาร และต้องให้ผู้ส่งออกเขาไปขาย ประเทศไทยปลูกข้าวและขายนายากจนมาตลอด กลายเป็นว่าปลูกข้าวปริมาณมาก แล้วไปขายแข่งกับเวียดนาม แข่งกับพม่า ผู้ส่งออกกลัวขายไม่ได้ก็ลดราคา ทำราคาแบบนี้ ขาดทุนลงไปเรื่อย ๆ เพราะค่าแรงประเทศอื่นถูกกว่า ลดราคาก็ไม่มีปัญหา แต่ค่าแรงของไทยสูง

¹ การเสวนา “วิสาหกิจชุมชน ฐานรากความยั่งยืนของเศรษฐกิจท้องถิ่น” วันเสาร์ที่ 21 ธันวาคม 2567 ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ป่วย อังการณ จังหวัดชัยนาท
โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ จังหวัดชัยนาท

ณ วันนี้ เกษตรกรต้องไม่เป็นเกษตรกรแบบเดิม จะต้องทำครบ 3 ชั้น ต้องทำได้ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพราะต้นน้ำได้กำไรน้อยสุด พอกลางน้ำได้กำไรเพิ่มขึ้น ถ้ายังขายปลายน้ำรวบได้หมดเลย ตอนนี้เป็นจังหวะที่ดี เพราะลูกหลานชาวนา เกษตรกร ที่พ่อแม่ส่งไปเรียนปริญญาตรี ปริญญาโท บางคนเรียนปริญญาเอก จากเดิมที่จบแล้วไม่กลับมาทำอาชีพเกษตร แต่เนื่องจาก 2 ปีที่ผ่านมาสถานการณ์โควิดบังคับ อยู่ในเมืองไม่ได้ บริษัทไม่จ้างงาน ต้องกลับภูมิลำเนา พอกลับไปแล้วทำอะไรได้หลายอย่าง จึงมีความคิดว่า ไม่จำเป็นต้องไปอยู่ในเมือง หักค่าใช้จ่ายกับเงินเดือนแล้วไม่เหลือ หรือเหลือน้อยมาก แต่กลับไปอยู่บ้านสามารถทำหลาย ๆ อย่างได้ แต่อย่าทำแบบเดิม

2 เกิน 2 ขาด 2 เปลี่ยนแปลง

ตอนนี้โลกหมุนเร็วกว่าเดิม สมัยก่อนเวลาเปลี่ยนแปลง มันเหมือนลูกข่างมันค่อย ๆ หมุน คนบนโลกค่อย ๆ ปรับตัว มันก็ยังไม่ไหว แต่วันนี้มันหมุนเร็วมาก คุณปรับตัวไม่ทันคุณล้มแน่นอน และเป็นทั้งโลก ไม่ใช่เป็นเฉพาะประเทศไทย มันเกิดปรากฏการณ์ที่ผมใช้คำว่า ชีวิตบนโลกท่ามกลางวิกฤต 2 เกิน 2 ขาด 2 เปลี่ยนแปลง

2 เกิน คือ หนึ่ง ก้าวเรือนกระจกและขยะ เป็นทั้งโลก สอง พลเมืองโลกมากขึ้น ยกเว้นคนไทยไม่ค่อยอยากมีลูกแต่ถ้าเทียบพลเมืองโลกแล้วยังมีหลายประเทศมีลูกหลายคนอยู่

2 ขาด คือ หนึ่ง ขาดความรู้ในการจัดการปัญหา รู้ปัญหาแต่ไม่รู้จะแก้ยังไง เกิดปัญหาโลกร้อน น้ำท่วม ฝนแล้ง อุณหภูมิสูง ไฟป่าเกิดขึ้นบ่อย แต่ไม่รู้จะแก้ยังไง สอง คือ ขาดความสามารถในการพัฒนา พัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคน ไม่รู้จะพัฒนาแบบไหน

2 เปลี่ยนแปลง คือ **หนึ่ง โลกเปลี่ยน** สมัยก่อนอเมริกาเป็นเจ้าโลก แต่ 2-3 ปีมานี้ จีนกำลังแข่งขันมา และอเมริกาก็ไม่พอใจ พวกกระแสทางบูรพาภิวัตน์ กระแสทางโลกตะวันออกกำลังขึ้นมาเทียบกับโลกตะวันตก สมัยก่อนอเมริกา เยอรมัน แต่ตอนนี้กลายเป็นจีนจับมือรัสเซีย จับมืออินเดีย กลายเป็นกระแสทางตะวันออก และจะเกิดการสู้กันในการเมืองโลกและการค้า ต่อไปเราคงได้ยินประธานาธิบดีทรัมป์พูดว่า ประเทศอเมริกา จะจัดการเงินที่มาขายของทำให้ขาดดุลการค้า ตอนแรกจะขึ้นภาษีที่เดียว 20% ประเทศอื่นขึ้น 10% 15% กันหมด ถ้าจะนำสินค้าเข้ามาขายก็จะแพง จีนโดนแน่นอนเพราะเป่าใหญ่ ประเทศไทยเรามีผลกระทบแน่นอน เศรษฐกิจ GDP ของไทย ขึ้นกับกระแสโลกขึ้นกับต่างประเทศถึง 70% GDP ที่เกิดในประเทศ 30% และยิ่งตอนนี้ เห็นชัด ยิ่งเหลือเรื่องเดียวคือ นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวก็คือคนข้างนอก ถ้าเมื่อไหร่ที่ไม่มาก็เหมือนช่วงโควิด เสียไปถึง 70% ซึ่งอันตรายมาก และกระแสโลกแบบที่เป็นอยู่ กระเทือนถึงประเทศไทยแน่นอน เพราะฉะนั้น ต้องหาวิธีที่จะป้องกัน ตัวเองและช่วยตัวเอง สอง **Disruptive Technology** ทางเทคโนโลยี ปัจจุบันแรงงานคนไทยตกงานเยอะมาก เด็กจบปริญญาตรีมาตั้งแต่โควิด หางานอยู่ประมาณ 700,000 - 800,000 คน คนที่จบป็นีก็ยังไม่หางานอีก เพราะ บริษัทห้างร้านทั้งหลายมีแต่ Lay Off คน เค้าเอาคนออก ไม่รับคนเข้า เพราะกระแสเหล่านี้เป็นกระแสแรง

ก้าวกระโดดอย่างมั่นคง

Thailand's Transformation พลิกโฉม
ประเทศไทย...

"สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน"

สภาพัฒน์ฯ เป็นหน่วยงานที่เป็นคลังสมองของประเทศ แผนฯ 13 บอกว่าประเทศไทยต้องพลิกโฉมเป็นสังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน จะต้องขับเคลื่อนเทคโนโลยีนวัตกรรม ก้าวไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก คนไทยต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม เพราะประเทศไทยตอนนี้สิ่งแวดล้อมเสียหายมาก ดินเสียน้ำเสีย อากาศเสีย PM 2.5 มาเป็นระลอก แผน 13 ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 ภายในช่วง 5 ปีนี้ จะต้องพยายามทำให้สำเร็จ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จะไม่เหมือนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 - 12 ที่สภาพัฒน์ฯ วางแผนให้ประเทศทุกเรื่อง แต่ในแผนพัฒนาฯ 13 สภาพัฒน์ฯ เลือกมาเพียง 13 เรื่อง ที่คิดว่ามีโอกาสจะแก้ไขได้ในช่วง 5 ปี เป็นหมุดหมายสำคัญเพื่อพลิกโฉมประเทศ

13 หมุดหมาย เพื่อพลิกโฉมประเทศ

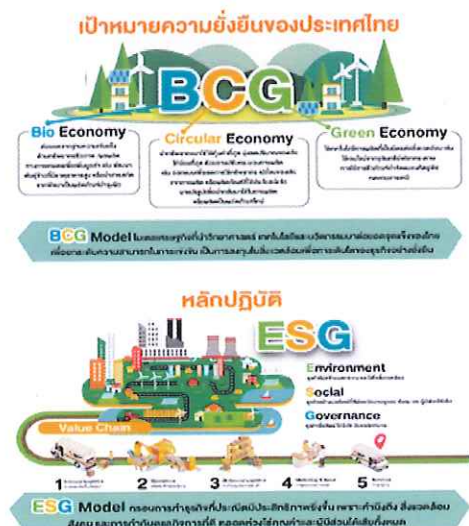
เรื่องแรก คือ เรื่องเกษตร และเกษตรแปรรูป (หมวดหมู่ที่ 1) เกษตร ต่อไปนี้ต้องทำอย่างน้อยกลางน้ำ อย่าทำเพียงแปรรูปของที่มีราคาค่อนข้างน้อย ให้ “แปรรูปของที่มีมูลค่าสูง” การแปรรูปให้มีมูลค่าสูงคืออะไร คือ แปรรูปแล้วควรจะได้แพง ควรจะ “ทำน้อย ขายได้มาก” เพราะที่ผ่านมา ทำมากแต่ขายได้น้อย เอาข้าว เป็นต้น ๆ ไปขายได้เงินนิดเดียว เราขายข้าวหนึ่งลำเรือ มาซื้อคอมพิวเตอร์ได้ 10 เครื่อง แสดงว่าเรายังทำวิธีเดิมมาโดยตลอด ในแผนที่ 13 บอกห้ามทำแบบเดิมอีกต่อไป “มูลค่าสูง ดูจากเรื่องสุขภาพ” อย่าไปคิดที่จะขายคนที่ไม่มีเงิน เป้าหมายใหม่ คือ ปลุกอะไร ทำอะไร “ขายคนมีกำลังซื้อ” เพราะเขายินดีที่จะซื้อของแพง แต่ถ้าจะซื้อของแพงได้ต้องมีคุณภาพ ต้องมีมาตรฐาน ต้องมีแบรนด์ชัดเจน ถ้าเป็นอาหารก็ต้องมี อย. ต้องรับรองชัดเจนว่าไม่มีสิ่งเจือปน ที่เหนือกว่านั้นก็คือ มีคุณภาพ ตั้งแต่สถานการณ์โควิด ทุกคนยินดีที่จะซื้อเพื่อสุขภาพ ถ้าดูจากสื่อ จะเห็นว่า มีอาหารเสริมมาขายตลอดเวลา ดาราก็มาขายอาหารเสริมกันหมด เพราะฉะนั้น เกษตรกรจะต้องมาคิดเรื่องเหล่านี้ ต้องรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่ที่ 7 จะขายให้ได้หมวดหมู่ที่ 1 เรื่องเกษตรคุณภาพสูงก็ต้องรวมกันเป็น SME เป็นวิสาหกิจชุมชน หรือแม้แต่วรรณกันเป็น SE คือ วิสาหกิจเพื่อสังคม การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อบังคับว่าราชการจะต้องทำ 13 เรื่องหลัก และต้องทำแบบที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ทำเกษตรต้องไม่ทำให้ดินเสีย ไม่ทำให้น้ำเน่า ไม่ทำให้อากาศมีมลพิษ เพราะฉะนั้น ต้องดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม ในหมวดหมู่ที่ 10 อีกหนึ่งเรื่องในหมวดหมู่ที่ 2 คือ การท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยว ซึ่งเรามุ่งหมายไปที่ชุมชน ในอดีตเมื่อ 10 - 20 ปีที่แล้ว ประโยชน์จากการท่องเที่ยวตกอยู่ที่นายทุนแต่ชุมชนได้น้อย จึงมาส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน ถ้าทำเรื่องวิสาหกิจชุมชน อยากให้ขยายตัวไปถึงการท่องเที่ยว มีตัวอย่างของบ้านนาต้นจั่นที่สุโขทัย ซึ่งทำง่าย ๆ แบบชาวบ้านที่ต้อนรับอย่างจริงใจ จึงเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

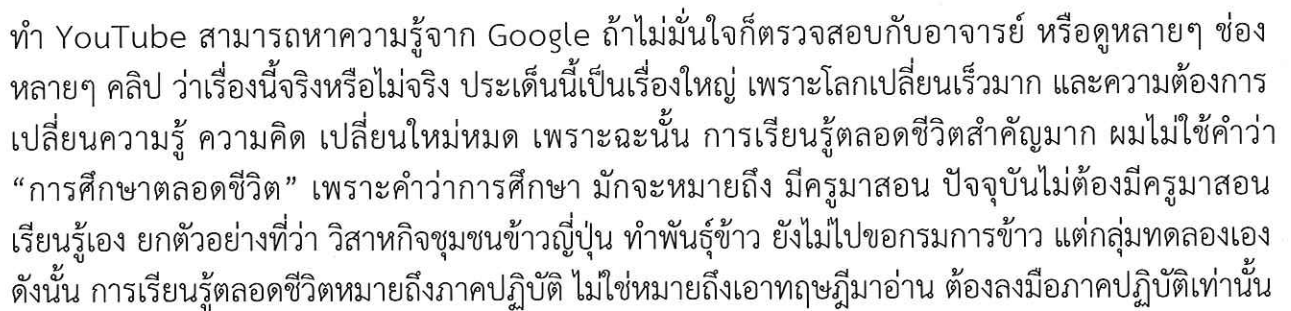
หลักคิด บนหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การทำ 13 หมวดหมู่ ต้องมีหลักคิด คือต้องทำแบบเศรษฐกิจพอเพียง ในหลวงรัชกาลที่ 9 สอน ต้องทำเรื่องของความพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน ควบคู่กับความรู้เรื่องคุณธรรม บางท่านพูดถึง BCG คือ เรื่องสิ่งแวดล้อม BIO คือการไม่ใช้สารเคมี ใช้สารชีวภาพ ใช้สารไล่แมลงที่มาจากสมุนไพร หรือหมุนเวียนในฟาร์มตัวเอง ไม่มีของเสียอยู่ในฟาร์ม ทุกอย่างที่ออกมาเอามาใช้ได้หมด รวมทั้งเรื่องของการดูแลน้ำ ดิน คือ Green Economy และไปกระตุ้นให้ภาคเอกชนจะต้องมี ESG: Environment Social and Governance

BCG คือ Bio Circular และ Green Economy คือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวง ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญใน การของบประมาณของแต่ละกระทรวง ต้องอธิบายว่าเกี่ยวข้องกับ BCG อย่างไร เป็นต้น

“เกษตรนวัตกรรมสร้างอาชีพ” อาชีพใหม่ยังยืนได้ที่บ้านเกิดตัวเอง เริ่มตั้งแต่ ขั้นที่หนึ่ง การหาความรู้ ว่ามีเทคโนโลยีใหม่ในภาคเกษตรอะไรบ้าง เข้าใน Google เรื่องทำเกษตรเกือบ 1,000 คลิป ขั้นที่สอง ทำเรื่องบริการทางธุรกิจเกษตร เดียวนี้ถ้าเราขายไม่เก่งมีคนช่วยขาย เราแปรรูปไม่เก่งมีคนช่วยแปรรูป มีบริการแบบนี้เกิดขึ้นมากมายสืบค้นได้จาก Google ขั้นที่สาม เกษตรดิจิทัล คือไม่ใช่มือแล้ว ใช้เครื่องจักรเครื่องกล

ปัจจุบันมีเครื่องรถไถ เครื่องอะไรต่าง ๆ และมีโดรนบิน อยากจะรู้เรื่องดิน เรื่องน้ำ ฯลฯ มีบริษัท start up เปิดใหม่ทำเรื่องพวกนี้หมดเลย เราต้องไปค้นดูว่ามีที่ราย จะทำอะไรให้เราได้บ้าง ราคาเท่าไร ขั้นที่สี่ การใช้เครื่องจักรกล หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ขั้นที่ห้า การจัดการฟาร์มยุคใหม่ ปกติแล้วเราปลูกผักบนดิน หน้าฝน-หน้าแล้ง ไม่เหมาะกับผักบางชนิด บางครั้งในดินมีเชื้อต่าง ๆ แต่ปัจจุบันมี “นวัตกรรมโรงเรือน” ช่วยปลูกได้ทั้งปี ไม่ใช่ปลูกได้เฉพาะฤดู โดยปรังดินใหม่และทำเป็นแคร่ ปลูกบนแคร่ ขายผักปลอดภัย ไม่ใช่สารเคมี ลูกหลานภาคเกษตรไม่ต้องหลั่งสูกู้หาหนี้สินอีกแล้ว จังหวะนี้จึงเป็นช่วงที่ดีที่จะดึงลูกหลานเกษตรกลับคืนมาหาพ่อแม่

เมื่อเดือนที่ผ่านมา ผมไปเป็นกรรมการตัดสินชุมนุมอุดมสุขของ ธกส. 9 ภาคของ ธกส. แข่งกันทุกจังหวัด ในภาคของตัวเอง แล้วคัดเลือกลำดับที่หนึ่งของแต่ละภาคมาแข่งกัน

อันดับที่ 1 ชุมชนบ้านนาต้นจั่น ใช้การท่องเที่ยวมาก ผู้หญิงสูงอายุคนหนึ่ง เป็นผู้นำใช้ระยะเวลาไม่กี่ปีสามารถทำให้เกิดโฮมสเตย์สามารถสร้างชุมชนที่ไม่มีอะไรเลย กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอยากมานอนบ้านนาต้นจั่น แม้อยู่ไกลถึงศรีสะเกษล้วย น่าประทับใจมาก

อันดับที่ 2 บ้านใหม่พัฒนา จังหวัดน่าน เอาสมุนไพรเป็นหลัก พัฒนาจนกระทั่งสมุนไพรกลายเป็นเวชสำอาง ทำเซรั่ม และปัจจุบันส่งออกต่างประเทศ และของที่ขายในประเทศไทยหลายบริษัทก็มาจ้างทำจากวิสาหกิจชุมชนจนมีโรงงานในจังหวัดน่าน

อันดับที่ 3 บ้านบางนุ เน้นการท่องเที่ยวเป็นหลัก

อันดับที่ 4 บ้านมาบเหียงอยู่จังหวัดปราจีนบุรี ปลูกมะม่วงส่งออกต่างประเทศทั้งหมด บ้านกำไรดีมาก ส่วนจังหวัดชัยนาท มีส้มโอ ถ้าเราทำให้เหมือนมาบเหียง และส้มโอเราไปขายต่างประเทศได้ เพราะทำคุณภาพดีจริงๆ สามารถขายต่างประเทศได้

กรณีศึกษาบ้านมาบเหียง เมื่อปี 2552 บ้านมาบเหียงเกิดปัญหาสังคมทั้งยากจน หนี้สิน ภัยแล้ง ดื่มเหล้า เล่นการพนัน เมื่อนึกถึงสิ่งที่ในหลวงสอนเรื่อง **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ผู้นำชุมชนปรึกษากับเกษตรกรอำเภอ พัฒนา ชุมชน ได้รับคำแนะนำให้ชวนคนทั้งหมู่บ้านมาคุยกัน ท้าทายกัน และกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ว่า หมู่บ้านเราจะเป็น แหล่งผลิตอาหารอินทรีย์วิถีพอเพียงร้อยเรียงแหล่งความรู้ ควบคู่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้ยุทธศาสตร์บันไดสามขั้น ที่ในหลวงสอน ขั้นที่หนึ่งต้องคิดสร้างงาน ทำยังไงถึงจะมีงาน ทุกคนต้องมีงาน ทุกครอบครัวต้องมีงาน ขั้นที่สอง จักรรวมเป็นกลุ่ม เพราะทุกครอบครัวมีงานแล้ว แต่เก่งไม่เท่ากัน บางคนเก่งมาก บางคนเก่งน้อย อย่าปล่อยเดี่ยว ๆ ขั้นที่สาม ขยายผลไปทำเครือข่าย คือ นำสิ่งที่ในหลวงสอนมาลงมือปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์บันไดสามขั้น คิดสร้างงาน จักรรวมเป็นกลุ่ม ขยายผลเครือข่าย

ขั้นที่หนึ่ง “สร้างงาน” คือ ทำบัญชีครัวเรือนก่อน จัดบัญชีทุกครอบครัวเพื่อรู้รายรับรายจ่าย กิน ใช้ อะไร และดูว่าใครเก่งเรื่องอะไร มีคนทำเรื่องน้ำหมักชีวภาพใช้เองได้ บางคนเลี้ยงไก่พันธุ์ บางคนปลูกผัก บางคนเลี้ยงหมูหลุม บางคนทำปุ๋ยชีวภาพขี้เถ้า บางคนเผาถ่านไบโอชาร์ บางคนแปรรูปผลไม้ บางคนทำพริกแกง บางคนทำเครื่องดื่ม น้ำสมุนไพร ใครพอทำอะไรได้ก็ทำเรื่องนั้น ไม่บังคับให้เปลี่ยน

ขั้นที่สอง “รวมกลุ่ม” คนที่ทำไว้เดียว ๆ ทำคล้ายๆ กัน ก็ปรากฏว่า ทำอย่างนี้แล้วไปได้ดี กลายเป็นมะม่วง รวมกลุ่มคนเยอะๆ ดีสุด ก็เลยตกลงว่าจะเอามะม่วงเป็นหลักของหมู่บ้าน เรื่องอื่นยังทำอยู่คงเดิม แต่ใช้มะม่วงเป็นหลัก ก็ต้องพัฒนาคุณภาพมะม่วง เพราะว่าดูแล้วในหมู่บ้านนี้คนปลูกมะม่วงเยอะกว่าอย่างอื่น

ขั้นที่สาม “ขยายผลเครือข่าย” ต้องประสานทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาครัฐเข้ามา เป็นหัวใจหนึ่งเพราะว่า รัฐไม่สนับสนุนก็เดินช้า เพราะรัฐมีความพร้อมด้านงบประมาณ ทุกกระทรวงก็พร้อมสนับสนุน

กลุ่มผลิตมะม่วงนอกฤดูหมู่บ้านมาบเหียง จึงเกิดขึ้นในชุมชน ในฤดูมะม่วงราคามะม่วงตก ต้องช่วยกันคิดว่าถ้านอกฤดูขายแล้วได้ราคาดี คนก็มีกำลังใจ อันนี้สำคัญมาก คือ เข้าใจเรื่องตลาดว่า ตลาดจะขึ้นๆ ลง ๆ มะม่วงนอกฤดูจังหวัดอื่นไม่มี ทำให้ได้ราคาดีมาก ขายตลาดต่างประเทศได้ถึง 60% ของผลผลิต มี Facebook และแปรรูปมะม่วงในส่วนที่ผิวไม่สวย ผิวมีจุดบ้าง แทนที่จะขายราคาถูก เอาที่ผิวจุดมาแปรรูป เป็นมะม่วงกวน มะม่วงลอยแก้ว มะม่วงแช่อิ่ม น้ำมะม่วง เพราะผิวไม่สวย แคปลอกผิว ออกแล้วนำมาแปรรูป ขายได้ราคาดีกว่าที่จะขายเป็นมะม่วงตกรวด วิธีคิดแบบนี้ สามารถนำมาประยุกต์ ใช้ได้กับผลไม้ “ส้มโอ” จังหวัดชัยนาท

ตัวอย่างชุมชน “มาบเหียง Model สู่การเป็น Mango Land Model” มี 3 ส่วน ตรงกลาง คือ “วิสาหกิจชุมชน” ที่ขายมะม่วงได้รายได้ปีละ 25 ล้านบาท และสามารถได้เงินกำไรมาปันผล ตั้ง “ศูนย์เรียนรู้” ด้านอาหารนักท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้ก็คือ ปลุกมะม่วงนอกฤดูได้อย่างไร มะม่วงผิวสวยได้อย่างไร มะม่วงคัดขนาด เท่ากันหมด แต่ละปีมีนักท่องเที่ยว/คนศึกษาดูงาน ปีละ 3,000 คน “ส่วนบริการศูนย์ท่องเที่ยว” ขายอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยว/คนที่มาเยี่ยมชม ศึกษาดูงาน บริการรถชมสวน มีอาชีพวิทยากร การแสดงต้อนรับอาชีพ โฮมสเตย์ มี “ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์มะม่วงแปรรูป ผลิตภัณฑ์แปรรูป” เช่น ถ่านไฟฉาย น้ำผึ้งเกสรมะม่วง ผ้าพิมพ์ลาย Eco print พริกแกง พืชผักจากครัวเรือน นี่คือ 3 ส่วน ในแต่ละส่วนมีหลายเรื่อง ล้วนมีมูลค่าทั้งสิ้น

จะเห็นว่าเศรษฐกิจฐานรากจะเข้มแข็งยั่งยืนได้ต้องเริ่มจากพวกเราก่อน คิดที่จะสู้ มีการปรึกษาหารือร่วมกัน ทำให้มีคุณภาพ ภาครัฐจึงจะเข้ามาสนับสนุนงบประมาณได้ ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากความสามัคคี การมีส่วนร่วม อย่างน้อยหนึ่งครอบครัวต้องมีหนึ่งคนมาร่วม ทุกครอบครัวไว้วางใจกัน ใครมีปัญหาอะไรก็มาพูดคุย มาช่วยกันแก้ไข ร่วมพัฒนาไม่หยุดนิ่ง จึงเกิดความมั่งคั่งยั่งยืนในชุมชน และจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้